

editorial

La Mediterrània: salut preocupant!

I en front... un gran espai natural: el mar Mediterrani. Un espai natural que per la majoria de persones ens és força desconegut i, potser per aquest motiu, no l'apreciem en tota la seva magnitud. El contacte més sovintejat que tenim amb el mar és a l'estiu quan hi anem a gaudir d'un bon bany. Però abans de tirar-nos a l'aigua, és clar, es desperta la nostra consciència ambientalista i fem una bona inspecció de la qualitat de l'aigua. Si la veiem tèrbola o que hi suren deixalles arreu, de ben segur que desistirem del plaer d'aquella sota refrescant. L'observació ens ha fet adonar que la qualitat de l'aigua no era del tot correcta.

Efectivament, el mar és un espai natural en què es manté un equilibri ecològic i tots els processos s'autoregulen. En definitiva, és un sistema molt complex i els éssers vius que l'habiten són molt sensible als canvis del medi físic, en aquest cas l'aigua. El fet que aquesta sigui més tèrbola, que contingui productes químics o que variï la quantitat de matèria orgànica en suspensió, pot provocar el canvi o la desaparició d'una comunitat biològica.

Fins no fa massa hem percebut el mar (i d'acord amb aquesta percepció, l'hem utilitzat) com una immensa claveguera capaç d'engolir totes les nostres deixalles i fer de depuradora. Així, hem provocat importants canvis en el medi físic. Canvis que han repercutit negativament en la flora i en la fauna i en les relacions que aquests éssers vius estableixen entre ells. A la vegada, també hem tingut la visió del mar com un rebost inesgotable i hem explotat els caladors de pesca per sobre del que hauria estat prudent. Ara el sistema es ressent de la pressió humana.

Que "la Mediterrània es mor" és una expressió que en moltes ocasions s'ha fet servir com a crit d'alerta enfront de la gran quantitat d'agressions que pateix aquest mar. Hi ha

qui considera exagerada una manifestació d'aquesta mena, donada la gran varietat d'ambients i de vida que encara manté.

Les agressions al medi marí mediterrani vénen, com ja hem dit, de la pressió que hi exerceixen els 410 milions de persones que habiten la conca que hi vessa les aigües. A aquesta quantitat, però, encara cal afegir-hi la dels prop de 200 milions de turistes que la visiten cada any.

L'abocament de residus -principalment líquids-, el de productes químics i petroliers, l'explotació excessiva dels recursos marins i el seguit d'infraestructures que proliferen al litoral són els principals motius de preocupació quan parlem de les agressions al medi marí de la Mediterrània. Unes quantes dades més, a part de les de població ja esmentades, poden fer-nos veure millor la magnitud de la qüestió: la Mediterrània és un mar molt tancat i necessita uns 90 anys per renovar les seves aigües; només la meitat de la població de la conca depura les aigües residuals que aboca; el 35% del comerç mundial d'hidrocarburs i el 15% del de productes químics s'efectua en l'àrea mediterrània (d'aquí la preocupació pels abocaments d'aquests productes).

L'any 1995, 24 països mediterranis signaven a Barcelona el Conveni per a la Protecció de la Mediterrània. Aquest esdeveniment feia preveure que en endavant es donaria un tractament global i en comú de les diferents problemàtiques que afecten aquest mar. Ja han passat, però, quatre anys i només dos d'aquests països, Tunísia i Mònaco, l'han ratificat. Decepció pel poc interès que s'han pres els estats en aquest tema. S'ha preferit optar per polítiques mediambientals miops, que van a la solució de petits problemes puntuals, que per polítiques de solucions més globals sumant l'esforç de tots. Solucions que majo-

ritàriament s'han de començar a prendre terra endins, d'on venen els principals problemes de contaminació.

Potser l'expressió "la Mediterrània es mor" és exagerada. De totes maneres, no hi ha cap mena de dubte que la seva salut és força preocupant. I més amb aquestes poques presses per prendre decisions globals. Els ciutadans de la Mediterrània no podem renunciar a buscar conjuntament una solució al futur de l'espai natural més gran que tenim en comú i que ens ha fet de nexa d'unió física i cultural durant mil·lenis.

Amb tot el que s'ha dit fins ara, potser no té massa sentit parlar del segment de mar que banya el Maresme, però pot servir d'examen de consciència de les actuacions de la nostra col·lectivitat. En primer lloc, cal dir que queda molt per conèixer del fons marí d'aquesta zona i que, en aquests moments, cal destacar el projecte "Alguer de Mataró", que estudia els prats de *Posidonia oceanica* que hi ha al davant de la ciutat. En segon lloc, hem de reconèixer que hi ha actuacions positives per pal·liar la pressió humana sobre el medi marí de la zona com són: la depuració de pràcticament totes les aigües residuals (malgrat tot, cal tenir en compte que a cada extrem de la comarca hi ha importants focus contaminants: la Tordera i el Besòs) i la protecció dels prats de posidònia de la pesca d'arrossegament per mitjà d'uns mòduls de formigó i ferro submergits al fons del mar. En tercer lloc, destacarem aquelles actuacions negatives per les quals de moment encara no s'ha plantejat cap solució, com són la sobreexplotació dels caladors de pesca i la proliferació d'infraestructures a la línia de costa (ports i espigons) que han provocat la pèrdua de platges i la seva posterior regeneració artificial malmetent la flora i la fauna de les àrees d'extracció.

Amb la finalitat de donar a conèixer el patrimoni natural que s'amaga al fons del mar que banya les nostres costes i contribuir així a que el major nombre possible de ciutadans puguin apreciar aquest patrimoni i prendre en conseqüència actituds positives per a la seva salvaguarda, la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró va organitzar, entre els dies 13 i 23 de maig de 1998, un cicle de conferències (6 sessions en total) amb el títol genèric de "Viatge al fons del mar: el Maresme de 0 a -50 m". En L'Atzavara nº 8 que teniu a les mans hem fet la recopilació de les diferents ponències d'aquest cicle. Entre elles, però, volem destacar especialment la que tracta sobre el projecte "Alguer de Mataró" per dos motius:

VIATGE AL FONS DEL MAR: EL MARESME DE 0 A -50 m

SEMINARI

13, 14, 20, 21, 23 de maig i 13 de juny de 1998

MUSEU DE MATARÓ

- Per ser un projecte en què hi col·laboren moltes entitats: Escola del Mar de Badalona, Societat de Pesca i Activitats Subaquàtiques (SPAS), Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona, Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament de Mataró, Patronat Municipal de Cultura - Museu de Mataró (Secció de Ciències Naturals), Direcció General de Pesca Marítima i Confraria de Pescadors "Sant Pere" de Mataró.

- Perquè el Museu de Mataró té encomanada la tasca de difusió d'aquest projecte i és per aquest motiu que els primers resultats de l'estudi es presenten publicats en aquesta revista.

